

УДК 329.321

Краузе О.І.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри промислового маркетингу
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя***Радинський С.В.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя***ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОПРОМУ****THE PROSPECTS OF THE AUTOMOBILE INDUSTRY****АНОТАЦІЯ**

Статтю присвячено актуальній проблемі розвитку автомобілебудування на світових та українському ринках. Визначено стратегічне значення та тенденції розвитку автомобільної промисловості в розвинених країнах світу. Встановлено високий рівень співробітництва світових автомобільних концернів та важливість значення коопераційних зв'язків у галузі автомобілебудування. Досліджено особливості розміщення та розвитку підприємств вітчизняного автомобілебудування. Визначено сприятливі та загрозові чинники розвитку автомобілебудівної промисловості України. Здійснено аналіз платоспроможного попиту на легкові та комерційні автомобілі, місткості українського авторинку. Встановлено основні конкуренти українського автопрому на теперішній час і на найближчу перспективу. Визначено основні чинники активного розвитку автомобілебудівної промисловості України.

Ключові слова: автомобілебудівна промисловість, автомобілебудування, конкурентоспроможність, експорт автомобілів, імпорт продукції автомобілебудування, платоспроможний попит, рейтинг продаж, місткість ринку.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена актуальной проблеме развития автомобилестроения на мировых и украинском рынках. Определены стратегическое значение и тенденции развития автомобильной промышленности в развитых странах мира. Установлены высокий уровень сотрудничества автомобильных концернов и важность кооперационных связей в сфере автомобилестроения. Проведено исследование особенностей размещения и развития предприятий отечественного автомобилестроения. Определены благоприятные и угрожающие факторы развития автомобилестроительной промышленности Украины. Проведен анализ платежеспособного спроса на легковые и коммерческие автомобили, емкости украинского авторинка. Установлены основные конкуренты украинского автопрома в настоящее время и на ближайшую перспективу. Определены основные факторы активного развития автомобилестроительной промышленности Украины.

Ключевые слова: автомобилестроительная промышленность, автомобилестроение, конкурентоспособность, экспорт автомобилей, импорт продукции автомобилестроения, платежеспособный спрос, рейтинг продаж, емкость рынка.

ANNOTATION

The article is devoted to the issue of the automotive industry at the global and Ukrainian markets. The strategic importance and the development trends in the automotive industry in the developed countries of the world are specified. The high level of cooperation of the global automotive companies and the importance of cooperation relations in the automotive industry are specified. It was investigated particularity of location and development of native motor industry enterprises. It was determined, that Ukrainian car industry characterized by a clear specialization in the production of certain types of cars with disposition in industrialized regions,

which have the most favorable conditions for the organization internal and inter-sectoral cooperation. It is noted, that the native automobile technology are outdated and don't satisfy the needs of the market. For today, the foundation of automotive industry of Ukraine draws up cars assembly enterprises. It was established, that the potential capacity of the native auto market is quite large, this fact attracts the world's leading cars manufacturers. It was analysed solvent demand in the auto market of Ukraine. It was established the main competitors of Ukrainian car industry at present day and in the near future. It was determined the main factors of active development of Ukrainian automobile industry.

Keywords: automobile industry, motor industry, competitiveness, export of automobiles, import productions of automobile industry, solvent demand, rating sales, market's capacity.

Постановка проблеми. Автомобілебудівна галузь, яка в багатьох країнах світу є пріоритетною, в Україні розвивається доволі повільно, а останніми роками взагалі занепала. Щодо основних несприятливих факторів розвитку вітчизняного автопрому, можна назвати радянську спадщину, морально застаріле виробництво та неефективний механізм інституційного регулювання. Відповідно до названого кола проблем, визначення сильних та слабких сторін вітчизняного автопрому, проведення аналізу платоспроможного попиту, місткості ринку, обсягів експорту та імпорту, основних напрямів стимулювання розвитку автомобільної промисловості України дасть змогу визначити пріоритетні механізми інституційного регулювання вітчизняного автопрому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України за умов економічної та політичної кризи, перехід її на якісно нову модель сформували принципово нову ситуацію на ринку автомобілебудівної промисловості України, у зв'язку з чим, дослідження тенденцій розвитку ринку, конкурентоспроможності продукції вітчизняного автопрому, комплексне дослідження платоспроможного попиту, дослідження важелів інституційного регулювання в цілому набувають пріоритетного значення. Зазначені питання знайшли своє відображення в працях вітчизняних та зарубіжних учених-економістів: О.В. Андреева, О.В. Аненкової, А.І. Бондаренко,

Н.Д. Волканової, В.В. Глухова, Б.М. Данилишина, М.В. Жаболенко, Ю.Б. Іванова, О.Г. Кривоконя, Є.С. Полонської, П.В. Проноза, Г.Г. П'ятаченко, В. Романенко, І.А. Шеховцової, О.В. Юринець. Актуальність поставленої проблеми, її теоретична значущість і практична цінність зумовили вибір теми дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Автомобілебудівна промисловість у розвинених країнах і країнах, що стрімко розвиваються, є прибутковою галуззю, зумовлює розвиток суміжних підгалузей промисловості, забезпечує значну кількість робочих місць та наповнює високими відрахуваннями бюджет країни. З іншого боку, не в усіх країнах світу державна підтримка автомобілебудівної промисловості знаходиться на відповідному рівні, у деяких, в тому числі і в Україні, вона обмежується винятково декларативним характером, що стримує розвиток автопрому.

Мета статті полягає у визначенні специфіки автомобілебудівної промисловості, її значення для розвитку економіки, аналізі тенденцій розвитку ринку вітчизняного автомобілебудування, сильних та слабких сторін, дослідженні платоспроможного попиту та визначенні важелів стимулювання розвитку автомобілебудівної промисловості України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автомобілебудівна промисловість в економічно розвинених країнах відіграє стратегічну роль. Це провідна галузь промисловості як за загальною вартістю продукції, так і за кількістю зайнятих у виробництві трудових ресурсів. Основними причинами такого стану є такі:

- зі зростанням ділової активності зростають транспортні потоки для вирішення різноманітних господарських завдань;

- автомобілебудівна промисловість є однією із самих наукоємних та високотехнологічних, вона тісно пов'язана з багатьма іншими галузями народного господарства; інновації, що впроваджуються в автомобілебудівну промисловість, неминуче змушують ці галузі вдосконалювати своє виробництво. У зв'язку з тим, що таких галузей доволі багато, то в результаті спостерігається піднесення всієї промисловості, а відповідно, й економіки в цілому;

- автомобілебудівна промисловість в усіх розвинених країнах належить до найбільш прибуткових галузей народного господарства у силу того, що вона сприяє підвищенню товарообігу та приносить в державну скарбницю чималі доходи за рахунок продаж як на внутрішньому, так і на світовому ринках;

- автомобільна промисловість є стратегічно важливою галуззю. Розвиток цієї галузі робить країну економічно сильною і тому більш незалежною.

Важливим фактором є й те, що автомобілебудівна промисловість забезпечує значний відсоток працездатного населення країни робочими місцями. Країни – виробники автомобільної

техніки забезпечують робочими місцями також країни, з якими у них укладено угоди про співробітництво. Кількість зайнятих у галузі автомобілебудування в розрізі країн, за даними ОІСА (Світової організації виробників автотранспортних засобів), подано в табл. 1.

Найвища кількість зайнятих в автомобілебудівній промисловості відмічається в Китаї – 1,6 млн. працівників, яка перевищує США в 1,7 рази, а Мексику – у 11,7 разів. Окрім того, знаний відсоток зайнятості забезпечують суміжні галузі. У США, наприклад, у сфері виробництва автомобілів, а також у суміжних галузях зайнято 12,5 млн. осіб, тобто кожен шостий працюючий у промисловості.

Таблиця 1
Зайнятість населення в галузі
автомобілебудування в розрізі країн світу
в 2014 р., осіб [1]

Країна	Кількість працюючих	Країна	Кількість працюючих
Китай	1 605 000	Індія	270 000
США	954 210	Корея	246 900
Німеччина	773 217	Туреччина	230 736
Росія	755 000	Великобританія	213 000
Японія	725 000	Італія	196 000
Іспанія	330 000	Таїланд	182 300
Франція	304 000	Швеція	140 000
Бразилія	289 082	Мексика	137 000

У вересні 2015 р. Міжнародною організацією підприємств автомобільної промисловості (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) було проведено маркетингове дослідження з питань репутації автомобілебудівної галузі. Автомобільною компанією TNS Sofres проведено опитування широкої громадськості в 18 країнах світу (понад 14 тис. інтерв'ю) з метою визначення прихильності споживачів до автомобіля і визначення іміджу галузі.

За результатами дослідження визначено, що ставлення споживачів до автомобіля й автомобільної промисловості залишається доволі позитивним (у міжнародному масштабі). Автомобіль розглядається як об'єкт бажання, який надає безліч важливих переваг порівняно з будь-яким іншим видом транспорту. У всьому світі споживачі розглядають автомобіль як зручний, практичний, швидкий та орієнтований на майбутнє засіб пересування. Крім того, сама автомобільна індустрія дістала надзвичайно високої оцінки і значною мірою розглядається як галузь, якій можна довіряти й яка є інноваційною. Автомобільна промисловість, її продукція і рухливість, яку вона забезпечує, визнані важливим фактором для суспільного добробуту. Особистий автомобіль дає людям змогу жити, працювати і відпочивати. Автомобілі забезпечують доступ до ринків, лікарів, робочих місць. Світовий автопром є ключовим сектором економіки для кожної великої країни [2].

Автомобілебудівна промисловість має значний вплив на загальний обсяг прямих іноземних інвестицій у країну, на торговельний обіг та наповнення державної скарбниці. Приклади обсягів зазначених індикаторів у розрізі окремих країн наведено в табл. 2.

Таблиця 2
Показники грошового обігу в галузі автомобілебудування в провідних країнах світу, млн. євро [1]

Країна	Обіг	Інвестиції	Державні доходи (відрахування до держбюджету)
США	425106	30416	64289
Японія	435610	6450	66444
Німеччина	227666	11900	44314
Франція	111901	4196	34000
Китай	86984	5330	-//-
Іспанія	75104	2740	23212
Корея	62993	2239	16615
Італія	54135	3450	40954
Великобританія	58238	1590	46099
Канада	77469*	2496**	9701

Примітка: * – сукупний обсяг виробництва;
** – валове накопичення основного капіталу

Перше місце в рейтингу посідають США, які є лідером за всіма показниками, у галузі автомобілебудування цієї країни концентрується понад 30 млрд. євро інвестицій, а відрахування до бюджету країни становлять 64,2 млрд. євро. Далі йдуть Японія, Німеччина та Франція. Китай, Іспанія та Корея знаходяться приблизно на одній позиції за обігом та інвестиціями в галузь.

Слід особливо відзначити той факт, що для всіх перелічених у табл. 2 країн, окрім США та Німеччини, характерними є невисокі обсяги інвестицій порівняно з обігом, що свідчить про

надвисокий рівень технологій, які розробляються та впроваджуються в автомобілебудівній промисловості. Найвищі доходи державі приносять автомобілебудівна галузь у США, Японії, Німеччині, Італії та Великобританії.

На світовому авторинку існує така класифікація автомобілів: мікро, особливо малий, малий, середній, великий середній, представницький, а також класи позашляховиків, мінівенів і мікроавтобусів, спортивних, вантажних автомобілів, автобусів і т. п. У цих напрямках і працюють автомобільні компанії, створюючи свої моделі.

Надзвичайно великі обсяги продажів легкових автомобілів в Азії та Океанії, насамперед за рахунок китайського автопрому, який останніми роками наростив виробничий потенціал і реалізовує продукцію не тільки на експорт, а й сам активно забезпечує сучасними автомобілями власне населення та Азіатсько-Тихоокеанський регіон. В Європі обсяги продажів легкових автомобілів щорічно збільшувалися до початку світової фінансової кризи, після чого з 2009 р. стабілізувалися в середньому на рівні 16,4 млн. од. на рік. У Росії, Туреччині, а також у країнах, що не входять до Євросоюзу, обсяги продаж легкових автомобілів мали несуттєві коливання та стабілізувалися після 2009 р. на рівні 3,5 млн. од. Традиційно низька купівельна спроможність в Африці, де обсяги продажів автомобілів почали перевищувати 1 млн. од. лише в 2011 р. [3, с. 122].

Світова автомобільна промисловість на сучасному етапі розвитку характеризується надшироким асортиментом автомобільної продукції, який забезпечують такі гіганти автоіндустрії, як німецький Volkswagen, японські Honda, Toyota, Mitsubishi, Suzuki, корейські Hyundai та KIA, американський Ford та ін. Про насиченість товарного асортименту свідчать дані, наведені в табл. 3, щодо розподілу легкових автомобілів класу «В» залежно від країни-розробника.

Таблиця 3
Розподіл легкових автомобілів у сегменті класу «В» [3, с. 123]

Назва марки та моделі	Країна – розробник марки/бренду	Країни – виробники в Європі та Євразії
1. HondaJazz	Японія	Великобританія, Туреччина
2. MitsubishiColt		Італія, Нідерланди
3. NissanMicra		Іспанія, Великобританія
4. SuzukiSwift		Угорщина, Нідерланди, Іспанія
5. Toyota Yaris III		Франція, Великобританія, Туреччина, Чехія
1. Citroen C3	Франція	Франція, Великобританія, Іспанія, Чехія, Португалія
2. Peugeot 206		Франція, Словаччина, Іспанія, Туреччина, Великобританія, Чехія, Португалія
3. RenaultClio		Франція, Румунія, Великобританія, Іспанія, Росія, Туреччина,
1. OpelCorsa	Німеччина	Німеччина, Іспанія, Польща, Франція
2. VolkswagenPolo		Німеччина, Бельгія, Франція, Польща, Іспанія, Португалія, Словаччина
1. HyundaiGetz	Корея	Туреччина, Україна
2. KIA Rio		Словаччина, Україна

Аналізуючи дані табл. 3, можна зробити висновки як про насиченість асортименту продукції, так і про розгалуженість дилерських центрів та розповсюджуючого потенціалу автокомпаній, які концентрують свої виробничі потужності в багатьох країнах світу. Дані табл. 3 свідчать про щільні коопераційні зв'язки.

Станом на серпень 2016 р., за даними Automobile Manufacturers' Association (ACEA), у країнах ЄС зазначається суттєве зростання попиту на нові комерційні автомобілі, така тенденція спостерігається протягом восьми місяців. Згідно з даними ACEA, зростання попиту на 31,8% відбулось переважно через сильний підйом у сегменті фургона, зростання відбулось на всіх основних ринках, особливо в Італії (105,9%), Німеччині (42,6%), Іспанії (19,5%) і Франції (16,8%). За вісім місяців 2016 р. ринок ЄС збільшився на 14,3%, це близько 1,5 млн. комерційних транспортних засобів.

Сегмент важких вантажівок (більше 16 т) у країнах ЄС показав зростання за зазначений період на 18%, у розрізі країн зростання становило: в Італії – 58,1%; Іспанії – 25,3%; Франції – 17,4%; Німеччині – 13,7%, Великобританії – 2,4% [1].

В економіці України автомобільна промисловість теж має стратегічне значення, аспекти її впливу на економічний розвиток здебільшого ті ж самі, що і в розвинених країнах світу, але на сучасному етапі розвитку автопром України переживає важкі часи, що пов'язано з економічною і політичною кризою.

Автомобілебудівна промисловість України складається з підприємств – виробників моторизованих нерейкових транспортних засобів, зокрема легкових, вантажних і спеціалізованих автомобілів, автобусів, тролейбусів, тракторів, мотоциклів, а також деталей і комплектуючих до них. До галузі належать підприємства, що спеціалізуються на дизайні, конструюванні, виробництві, маркетингу та продажу моторизованих транспортних засобів.

Автомобільна промисловість тісно співпрацює із заводами, які випускають двигуни, окремі вузли й агрегати автомобілів (Мелітополь, Полтава, Херсон та ін.), електрообладнання (Херсон, Сутиска Вінницької обл.) та запасні частини (Чернігів). У 90-х роках на фоні загального спаду

виробництва багато підприємств автомобілебудівної промисловості опинились на межі банкрутства. Вітчизняні технології автомобілебудування відстають від світових щонайменше на 25 років, виробництво автомобілів скоротилось на 80–90% порівняно з 1990 р. Ситуацію можна охарактеризувати як критичну: підприємства не мають коштів для модернізації виробництва, а їх продукція не користується достатнім попитом через неналежну якість.

Світовим економічним форумом розроблено синтетичний показник конкурентоспроможності, який відображає становище країни на світовому ринку. Для його оцінки використовують складні моделі, розрахункові показники згруповано за такими факторами, як: внутрішній економічний потенціал, зовнішні економічні зв'язки, державне регулювання, кредитно-фінансова система, інфраструктура, система управління, науково-технічний потенціал, трудові ресурси. Крім статистичних показників, під час розрахунку світового рейтингу близько 30% займають експертні оцінки аналітиків, результати опитувань, думка керівників провідних корпорацій і визначних економічних експертів.

Згідно з дослідженнями, проведеними дослідницькою організацією IMD World Competitiveness Center, у 2016 р. Україна посіла 59-е місце із 61 країни у Світовому рейтингу конкурентоспроможності держав. Відповідно до результатів дослідження, Україна займає такі позиції в рейтингу: у категорії «Ефективність бізнесу» – 60-е місце (через низьку продуктивність праці); у категорії «Становище економіки» – 60-е місце (через різке погіршення макроекономічних показників); у категорії «Ефективність уряду» – 55-е місце (єдиний показник із позитивною динамікою); у категорії «Інфраструктура» – 50-е місце (у 2015 р. Україна за цим показником перебувала на 48-му місці) [4]; у категорії «Кумівство» – 5-е місце. Дохід великого бізнесу завдяки політичним зв'язкам обходить нашу країну в 6,7% від ВВП. Першість у рейтингу здобула Росія – більше 18% ВВП, найменш «кумівською» визнано Німеччину, де дуже мала група бізнесменів має зв'язки із владою. Україна очолила світовий рейтинг за рівнем інфляції. Найближчими сусідами України в рейтингу виявилися Ємен (30%), Сирія (33,6%) і Південний Судан (41,1%) [5].

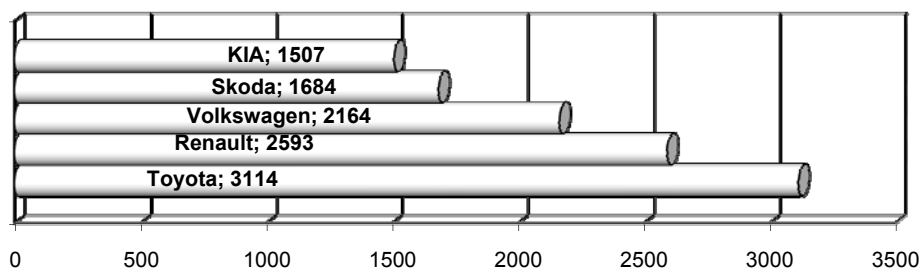

Рис. 1. Рейтинг продаж нових легкових автомобілів в Україні за I півріччя 2016 р., шт.

Джерело: сформовано автором за матеріалами [7]

Автомобілебудування в Україні представлено виробництвом вантажних, легкових автомобілів і автобусів. Основними підприємствами автомобілебудівної галузі України є Корпорація «Богдан», Корпорація «Еталон», Холдингова компанія «АвтоКРАЗ», ПАТ «ЗАЗ», Корпорація «Сврокар» [6].

За повідомленням Асоціації автовиробників України («Укравтопром»), за результатами I півріччя 2016 р. спостерігається зростання платоспроможного попиту на легкові автомобілі. Продаж легкових автомобілів у зазначений період становив 27 211 шт., що на 58% більше аналогічного періоду попереднього року. Рейтинг продаж автомобілів за I півріччя 2016 р. відображено за допомогою діаграми (рис. 1).

Відповідно до наведених даних, найбільш популярною маркою I півріччя 2016 р. стала Toyota, за досліджуваний період було продано 3 144 автомобіля, що на 83% більше, ніж за аналогічний період 2015 р. Друге місце в рейтингу займає Renault (2 593 автомобіля), зростання становило 77%.

Третє місце посів автомобіль німецької марки Volkswagen: продано за досліджуваний період 2 164 автомобіля, що в 2,3 рази більше, ніж за I півріччя 2015 р. Четверту позицію займає Skoda: обсяг продаж становив 1 684 авто, що на 102% більше попереднього року. Замикає п'ятірку лідерів продаж KIA з результатом 1 507 проданих автомобілів (+ 111%). Самим популярним автомобілем на українському ринку нових авто, як і в минулому році, став Renault Logan, за аналізує мій період було продано 978 автомобілів цієї моделі [7]. Щодо комерційних автомобілів, то за I півріччя 2016 р. відповідно до аналогічного періоду 2015 р. ринок збільшився на 141% і становив 70 проданих авто. Обсяги продаж у червні 2016 р. також суттєво зросли порівняно з попереднім місяцем, зростання становило 65% (рис. 2).

Найбільшу частку ринку (34,69%) у зазначеному сегменті зайняли автомобілі марки Renault: у червні 2016 р. обсяги продаж становили 246 комерційних автомобілів, порівняно з аналогічним періодом 2015 р. результат покращено в п'ять разів. Другу позицію в рейтингу

продаж комерційних автомобілів посів «ГАЗ» – 66 проданих порівняно з аналогічним періодом попереднього року, показник збільшився у 2,5 рази, а порівняно з травнем 2016 р. зростання становило 57%. Горьківський автомобільний завод (ГАЗ) – російське автомобілебудівне підприємство, великий виробник легкових, легкових вантажних автомобілів, мікроавтобусів і військової техніки, завод заснований у 1932 р.

Третю сходинку зайняв Fiat – 58 проданих авто порівняно з відповідним періодом попереднього року, результати покращились на 57%, а порівняно з травнем 2016 р. – на 11%. Четверте місце займає Mercedes-Benz – 49 зареєстрованих продаж нових комерційних автомобілів, обсяги зростання за шість місяців становили 145%, порівняно з травнем – 44%.

Замикають рейтинг ТОП-5 найбільш популярних брендів на українському первинному ринку автомобілів за I півріччя 2016 р. відразу два автомобіля: Volkswagen і Ford, які за досліджуваний період мають однакові результати продаж – 42 машини. Слід зауважити, що динаміка продаж цих марок автомобілів суттєво відрізняється. Так, якщо у Ford за I півріччя обсяги продаж зросли у шість разів, а порівняно з травнем 2016 р. зростання становило 2,1 рази, то у Volkswagen за I півріччя спостерігається падіння показника продаж на 7%, а порівняно із травнем зростання становило лише 8%.

Лідером продаж на українському ринку нових комерційних автомобілів у червні 2016 р. став Renault Dokker, обсяги продаж – 203 авто [7].

Із проведеного аналізу рейтингу найбільш популярних брендів на українському первинному ринку автомобілів бачимо, що продукція вітчизняного автопрому не користується популярністю, загалом ситуація на ринку вітчизняного автомобілебудування є критичною і потребує виваженої державної підтримки.

Основоположним чинником активного розвитку автомобільної промисловості як пріоритетної галузі, що забезпечує певний системний ефект для економіки країни в цілому, є механізм інституційного регулювання, завданням якого є створення сприятливих умов для розвитку автомобілебудування. Для забезпечення комплексного

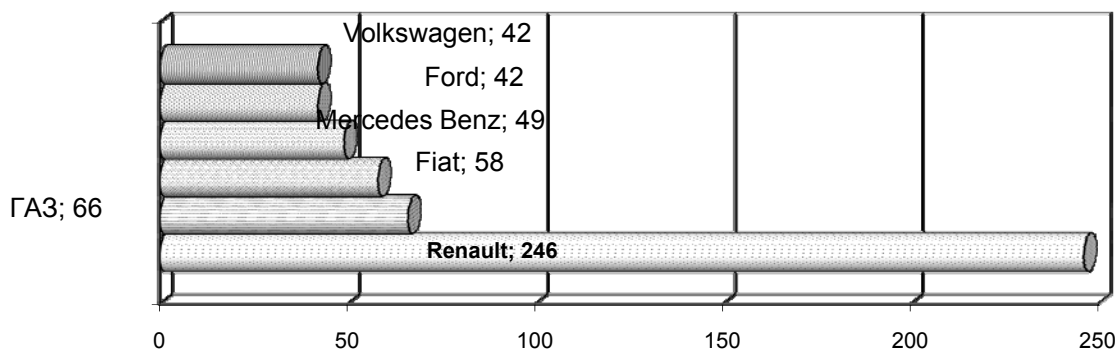

Рис. 2. Рейтинг продаж нових комерційних автомобілів в Україні за I півріччя 2016 р., шт.

Джерело: сформовано автором за матеріалами [7]

підходу інституційні регулятори класифікують у системі «попит – пропозиція». Регулювання пропозиції автомобілебудівної галузі включає такі складники: регулятор технологічних бізнес-процесів, регулятор інвестицій, регулятор праці, регулятор інтеграційних процесів. До складників регулювання попиту належать: регулятор споживчого попиту, регулятор ввозу-вивозу продукції, регулятор кредитного і лізингового фінансування та податковий регулятор.

Світова економічна криза має здебільшого негативний вплив на розвиток автомобільної галузі. У процесі відновлення ланцюжка «виробництво – збут» автомобільним компаніям необхідно основну увагу приділяти таким аспектам: підвищенню рентабельності та стійкому розвитку; фінансовій та операційній гнучкості; інвестиціям у нові технології; реалізації можливостей на ринках, що стрімко розвиваються.

Висновки. Аналіз світового ринку автомобілебудування показав, що на сучасному етапі розвитку країнами – лідерами з виробництва автомобілів є розвинуті країни світу країни (США, Іспанія, Франція, Німеччина, Великобританія, Японія) та країни, економіка яких стрімко розвивається, до таких належать Китай, Бразилія, Індія. Найбільша концентрація виробничих потужностей провідних автокомпаній відмічається у регіонах Азії та Океанії та Європі.

Світова фінансова криза негативно позначилась на обсягах виробництва підприємств автомобілебудівної промисловості як у світі в цілому, так і в Україні.

Слід зауважити, що діяльність вітчизняних підприємств автомобілебудівної промисловості є недостатньо ефективною через існування висококонкурентного середовища та більш

досвідчених учасників ринку, що представляють світових флагманів автопрому. У зв'язку із цим виникає гостра необхідність переглянути маркетингову політику вітчизняних підприємств-автовиробників відповідно до структури галузі, рівнів посередництва від виробника до кінцевого споживача та пріоритетних форм маркетингового інструментарію, який би був найбільш ефективним на кожному рівні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний сайт «Світової організації виробників автотранспортних засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oica.net/>.
2. OICA is the voice speaking on automotive issues in world forums [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oica.net/>
3. Проноза П.В. Світове автомобілебудування: сучасні тенденції та перспективи розвитку / П.В. Проноза // Бізнес Інформ. – 2015. – № 8. – С. 118–125.
4. Світовий рейтинг конкурентоспроможності: Україна обігнала лише Монголію та Венесуелу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/other/1361490-svitoviy-reyting-konkurentospromojnosti-ukrajina-obignala-lishe-mongoliju-ta-venesuelu.html>.
5. The Economist склав рейтинг «кумівства» в світі: Україна на 5 місці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/politics/1339388-the-economist-sklav-reyting-kumivstva-v-sviti-ukrajina-na-5-mistsi.html>.
6. Юринець О.В. Обґрунтування структури багаторівневої маркетингової стратегії автомобілебудівних підприємств / О.В. Юринець, О.Я. Том'юк // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 1–2(2). – С. 48–51.
7. Ассоциация автопроизводителей Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ukrautoprom.com.ua/statistika/statistika-2016>.